

บทที่ 4

บริบทชุมชน

การศึกษากการปรับเปลี่ยนรูปแบบการทำเกษตรเคมีเป็นเกษตรอินทรีย์ของเกษตรกรในชุมชนบ้านนาหูกในครั้งนี้ ผู้วิจัยได้ทำการเก็บรวบรวมข้อมูลเบื้องต้นของชุมชน เพื่อศึกษาให้เข้าใจถึงสภาพบริบททั่วไปของชุมชน และใช้เป็นข้อมูลพื้นฐานร่วมในการวิเคราะห์ประเด็นต่างๆ ของวัตถุประสงค์การศึกษา ซึ่งผู้วิจัยได้จัดแบ่งเนื้อหาดังต่อไปนี้

4.1 ประวัติความเป็นมาของบ้านนาหูก

4.2 ลักษณะทั่วไปของชุมชน

4.2.1 ลักษณะทางภูมิศาสตร์

4.2.2 ลักษณะภูมิอากาศ

4.2.3 พื้นที่และอาณาเขตติดต่อ

4.2.4 การคมนาคม

4.2.5 ลักษณะการตั้งบ้านเรือน

4.2.6 ลักษณะทางประชากร

4.2.7 ประเพณีวัฒนธรรม ความเชื่อ

4.2.8 สถาบันต่างๆ ทางสังคม

4.2.9 การประกอบอาชีพ

4.2.10 สถานะทางเศรษฐกิจ

4.2.11 พื้นที่การเกษตร

4.2.12 ปฏิทินการเกษตร

4.2.13 สาธารณูปโภคและบริการขั้นพื้นฐาน

4.2.14 สุขภาพอนามัยของคนในชุมชน

4.2.15 กลุ่มต่างๆ ในชุมชน

4.1 ประวัติความเป็นมาของบ้านนาหูก

จากคำบอกเล่าของพ่อหนานบุญธรรม มั่งสาสติ ซึ่งเป็นมัคคนายของหมู่บ้าน นายวีระเดช เจริญดี ผู้ใหญ่บ้านคนปัจจุบัน และนายหลง เพื่อนฝูง อดีตผู้ใหญ่บ้าน ได้ให้ข้อมูลประวัติของหมู่บ้านตรงกันว่า ประมาณกว่า 200 ปี สันนิษฐานว่าชาวบ้านนาหูกในปัจจุบันอพยพมาจากแถวอำเภอเชียงแสน จังหวัดเชียงราย เนื่องจากพบซากของใช้เก่าและซากปลักหักพังของเจดีย์ที่เป็นศิลปของชาวเชียงแสน ที่บริเวณวัดร้างด้านทิศใต้ของหมู่บ้าน ในอดีตมีการเล่าสืบต่อกันมาว่ามีคนไปหาปลาและพบเห็นเรือทองคำลอยมาทางแม่น้ำห้วยจอก ซึ่งเป็นแม่น้ำสาขาที่ไหลลงสู่แม่น้ำแม่ริมด้านทิศตะวันตกของหมู่บ้านบริเวณใกล้วัดร้าง ชาวบ้านเชื่อกันว่า ถ้าใครพบเห็นเรือทองคำดังกล่าวไหลผ่านมาจะหาปลาได้เป็นจำนวนมาก หากทำการเกษตรก็จะได้ผลผลิตดีตลอดปี จึงเรียกหมู่บ้านนี้ว่าบ้านนาเฮือ (“เฮือ” เป็นภาษาเหนือ หมายถึง “เรือ”) เมื่อเรียกขานต่อกันนานเข้าจึงเพี้ยนเสียงกลายเป็น “บ้านนาหูก” ในปัจจุบัน

นอกจากนั้นหมู่บ้านนาหูกยังมีเหตุการณ์สำคัญที่ทำให้ลักษณะการตั้งบ้านเรือนของคนในชุมชนต้องเปลี่ยนแปลงไปจากอดีตคือ ในปี พ.ศ. 2518 เกิดน้ำท่วมครั้งใหญ่ขึ้นในชุมชน เดิมการตั้งบ้านเรือนจะตั้งบริเวณริมแม่น้ำแม่ริม ซึ่งเป็นที่ราบลุ่ม เมื่อเกิดน้ำท่วมขึ้น ชาวบ้านจึงต่างพากันอพยพย้ายบ้านเรือนขึ้นมาอยู่บริเวณด้านบนของหมู่บ้านทำให้เกิดป้อมใหม่ ๆ ขึ้น ทั้งนี้เมื่อชาวบ้านทำการย้ายบ้านมาอยู่ด้านบน จึงได้มีการสร้างถนนเข้ามาภายในหมู่บ้านและปัจจุบันเปลี่ยนเป็นถนนลาดยาง ซึ่งต่อมาได้ส่งผลกระทบต่อวิถีชีวิตความเป็นอยู่ของชาวบ้านให้เปลี่ยนไป จากการรับวัฒนธรรม ประเพณี และค่านิยมจากชุมชนเมือง

4.2 ลักษณะทั่วไปของชุมชน

4.2.1 ลักษณะทางภูมิศาสตร์

บ้านนาหูกมีลักษณะเป็นพื้นที่ราบกลางหุบเขาซึ่งขนานไปด้วยเชิงเขาทางหลวงทางด้านทิศเหนือของหมู่บ้านและแนวเขานาหูกทางด้านทิศใต้ พื้นที่ส่วนใหญ่จะใช้ทำการเกษตร โดยเฉพาะการปลูกข้าวและทำนา มีน้ำแม่ริมเป็นแม่น้ำสายหลักตัดผ่านกลางหมู่บ้าน และมีคลองชลประทานขนาดเล็กตัดผ่านตามพื้นที่การเกษตรทางด้านทิศใต้ของหมู่บ้าน ทำให้มีน้ำเพียงพอต่อการทำเกษตรตลอดปี และยังคงไว้ซึ่งความอุดมสมบูรณ์ทางทรัพยากรธรรมชาติให้ชาวบ้านได้ใช้เป็นแหล่งอาหาร เช่น ผัก ผลไม้ หรือสัตว์ป่า เช่น ตะพาบน้ำ งู กระจง นก เป็นต้น นอกจากนี้สภาพที่เป็นหุบเขาล้อมรอบทำให้ชาวบ้านนิยมทำสวนผลไม้ เช่น ลำไย ลิ้นจี่ เป็นต้น

ภาพที่ 4.1 ลักษณะพื้นที่ราบบริเวณเชิงเขาบ้านนาหูก

4.2.2 ลักษณะภูมิอากาศ

ลักษณะภูมิอากาศของบ้านนาหูกมีลักษณะร้อนชื้น อากาศจะร้อนจัดในฤดูแล้ง หนาวจัดในฤดูหนาว และในฤดูฝนจะมีฝนตกหนักเช่นกัน ซึ่งมี 3 ฤดูคือ

ฤดูร้อน เริ่มตั้งแต่ปลายเดือน กุมภาพันธ์-เดือนพฤษภาคม

ฤดูฝน เริ่มตั้งแต่ปลายเดือนพฤษภาคม-เดือนตุลาคม

ฤดูหนาว เริ่มตั้งแต่เดือนพฤศจิกายน-เดือนกุมภาพันธ์

4.2.3 พื้นที่และอาณาเขตติดต่อ

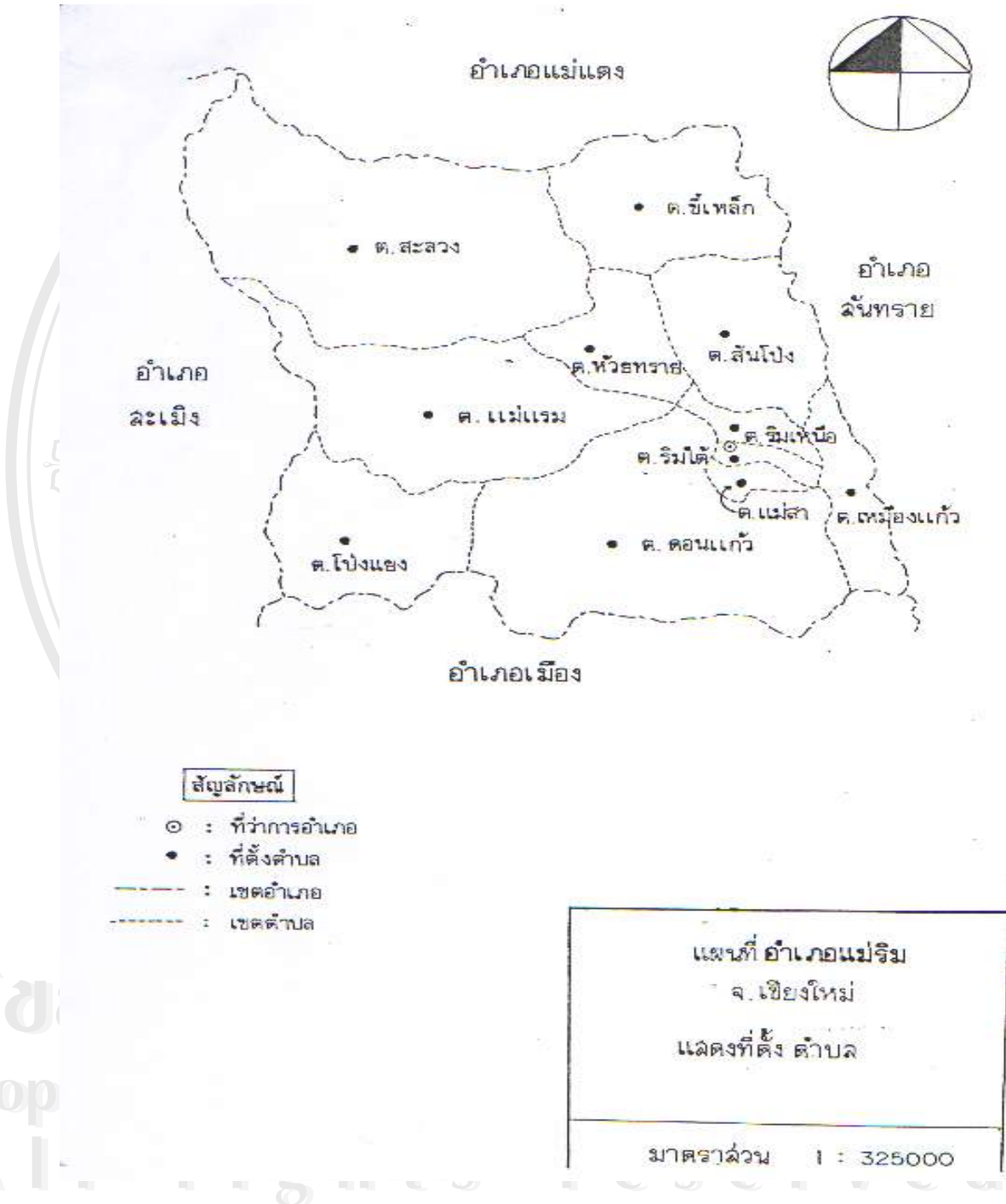
บ้านนาหูกมีพื้นที่ประมาณ 1,200 ไร่ โดยแบ่งเป็นที่ดินอยู่อาศัยจำนวน 400 ไร่ ที่ดินทำการเกษตรจำนวน 300 ไร่ ป่าไม้และภูเขาจำนวน 500 ไร่ ห่างจากตัวอำเภอแม่ริมไปทางทิศตะวันตกประมาณ 15 กิโลเมตร และห่างจากตัวจังหวัดเชียงใหม่ไปทางทิศตะวันตกเฉียงเหนือประมาณ 25 กิโลเมตร โดยมีอาณาเขตติดต่อดังนี้

ทิศเหนือ ติดกับ บ้านสะลวงนอก หมู่ที่ 3 ตำบลสะลวง

ทิศใต้ ติดกับ บ้านหัวฝาย หมู่ที่ 5 ตำบลสะลวง

ทิศตะวันออก ติดกับ ตำบลชีเหล็ก อำเภอแม่ริม

ทิศตะวันตก ติดกับ ตำบลแม่แรม อำเภอแม่ริม

ภาพที่ 4.2 แผนที่แสดงอาณาเขตติดต่อของตำบลสะลวง

4.2.4 การคมนาคม

ถนนสายหลักที่เป็นเส้นทางคมนาคมติดต่อสำคัญคือ ถนนลาดยางที่ตัดผ่านหมู่บ้านสายแม่ริมถึงพุทธบาทสี่รอยจากทิศตะวันออกไปทางทิศตะวันตกของหมู่บ้าน ส่วนถนนสายย่อยภายในหมู่บ้านส่วนใหญ่เป็นถนนคอนกรีต มีส่วนน้อยที่เป็นถนนลาดยางและลูกรัง การเดินทางระหว่างหมู่บ้านจะใช้ยานพาหนะคือ รถยนต์ จักรยานยนต์ และรถโดยสารประจำทาง ซึ่งจะมีทุกๆ ครึ่งชั่วโมง ส่วนการเดินทางภายในหมู่บ้านใช้วิธีการเดินเท้าภายในละแวกบ้าน หรือป๊อกลีเดียวกัน เนื่องจากบ้านเรือนส่วนใหญ่จะสร้างอยู่ในบริเวณใกล้เคียงกัน หรืออาจอยู่ภายในรั้วเดียวกัน ซึ่งแต่ละป๊อกจะมีการสร้างบ้านเรือนอาศัยอยู่ร่วมกันหลายๆ ครอบครัว ส่วนการเดินทางต่างป๊อกใช้ยานพาหนะ เช่น จักรยาน หรือจักรยานยนต์ เนื่องจากแต่ละป๊อกมีระยะทางห่างกันพอสมควร

ภาพที่ 4.3 ถนนทางเข้าหมู่บ้านนาหัก

4.2.5 ลักษณะการตั้งบ้านเรือน

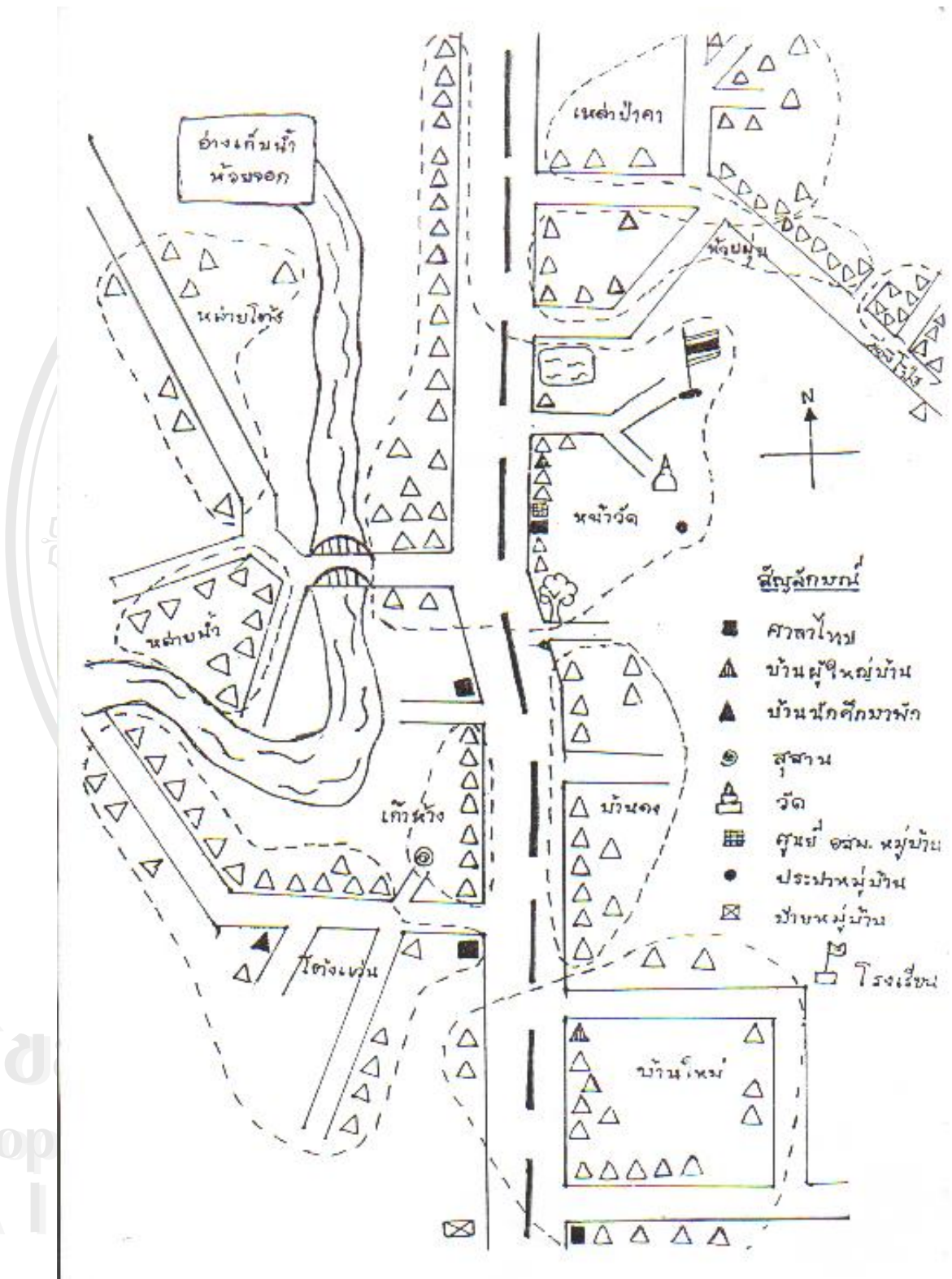
ปัจจุบันบ้านนาหูกได้เลขหมู่บ้านเป็นหมู่ที่ 1 ของตำบลสะลวง อำเภอแม่ริม จังหวัดเชียงใหม่ มีครัวเรือนทั้งหมด 190 หลังคาเรือน มีนายวีระเดช เจริญดี เป็นผู้ใหญ่บ้านคนปัจจุบัน และมีการแบ่งคุ้มภายในหมู่บ้านออกเป็น 10 คุ้มด้วยกัน (ภาษาเหนือเรียกว่า “ป็อก”) ประกอบด้วย

1. ป็อกบ้านใหม่	6. ป็อกไต้งแ่วน
2. ป็อกห้วยหมั่น	7. ป็อกหน้าวัด
3. ป็อกบ้านดง	8. ป็อกบ้านเหล่าป่าคา
4. ป็อกหล่านน้ำ	9. ป็อกหล่ายไต้ง
5. ป็อกเก๊าหาง	10. ป็อกฮ้องโป่ง

การแบ่งคุ้มใช้สภาพทางภูมิศาสตร์เป็นเกณฑ์ในการตั้งชื่อคุ้ม เพื่อให้เกิดความสะดวกในการจดจำและเข้าถึงลักษณะพื้นที่ของคุ้มต่างๆ เช่น ป็อกบ้านใหม่ ก็คือคุ้มที่เกิดขึ้นใหม่จากการอพยพหนีน้ำท่วม หรือ ป็อกหน้าวัดคือคุ้มที่มีการตั้งบ้านเรือนอยู่บริเวณหน้าวัดสุวรรณาวาเป็นต้น

บ้านเรือนส่วนใหญ่สร้างอยู่ติดกับถนนสายหลักและบริเวณซอยต่างๆ ภายในหมู่บ้านซึ่งมีทั้งถนนลาดยาง คอนกรีต และลูกรัง และส่วนใหญ่เป็นบ้านชั้นเดียวครึ่งไม้ครึ่งปูน มีขนาดเล็กและใหญ่ตามฐานะของเจ้าบ้าน กือบทุกหลังคาเรือนมีเก้าอี้สำหรับนั่งเล่น รับแขก หรือใช้พักผ่อนในยามเย็น รวมทั้งใช้ในการทำกิจกรรมต่างๆ เช่น ประดิษฐ์ดอกไม้ ตักตาผ้า นัดประชุมกลุ่ม และมีการจัดสรรพื้นที่ภายในบ้านสำหรับเพาะปลูก เช่น การปลูกพืชผักสวนครัว พืชยืนต้น เช่น มะขาม มะม่วง อีกทั้งมีการจัดสรรพื้นที่สำหรับเลี้ยงสัตว์ เช่น วัว ควาย เป็ด ไก่ สุกร เป็นต้น

บ้านเรือนในหมู่บ้านนาหูกนั้นปลูกติดกัน ไม่มีรั้วรอบขอบชิด สามารถเข้าออกไปมาหาสู่กันได้ตลอดเวลา โดยบ้านส่วนใหญ่มีประมาณ 2 ห้องนอนตรงกลางเป็นห้องโถงสำหรับรับแขก พักผ่อน รับประทานอาหาร และทำกิจกรรมต่างๆ ภายในครอบครัว ห้องครัวจะอยู่ด้านหลังของตัวบ้านและนิยมใช้เตาถ่านมากกว่าเตาแก๊ส ส่วนห้องน้ำสร้างแยกไว้ด้านนอกตัวบ้าน

ภาพที่ 4.5 แผนที่แสดงลักษณะการตั้งบ้านเรือนของบ้านนาหูก

ลิขสิทธิ์
Cop
AI

4.2.6 ลักษณะทางประชากร

ปัจจุบันบ้านนาทีกมีประชากรทั้งสิ้นจำนวน 665 คน แบ่งเป็นเพศชาย 321 และเพศหญิง 344 คน ส่วนใหญ่เป็นสัญชาติไทย นับถือศาสนาพุทธ ภาษาที่ใช้ในการติดต่อสื่อสารคือ ภาษาเหนือ (คำเมือง) และมีบางส่วนที่เป็นชาวเขาและต่างด้าว เช่น เผ่ามูเซอ ไทยใหญ่ และพม่า ซึ่งนับถือศาสนาคริสต์ ลักษณะประชากรของบ้านนาทีกสามารถจำแนกตามเพศ และอายุได้ดังนี้

ตารางที่ 4.1 จำนวนประชากรบ้านนาทีกจำแนกตามกลุ่มอายุ และเพศ

อายุ (ปี)	ชาย (คน)	หญิง (คน)	รวม (คน)	ร้อยละ
0-9	29	37	66	9.9
10-19	53	36	89	13.4
20-29	44	67	111	16.7
39-39	49	45	94	14.1
40-49	59	64	123	18.5
50-59	37	49	86	12.9
60-69	24	21	45	6.8
70-79	20	17	37	5.6
80 ปีขึ้นไป	6	8	14	2.1
รวม	321	344	665	100

ที่มา : สรุปรายประชากรแยกตามกลุ่มอายุของ อบต. สะลวง อำเภอแม่ริม ปี พ.ศ. 2547

4.2.7 ประเพณี วัฒนธรรม ความเชื่อ

ประเพณี วัฒนธรรม ที่ชาวบ้านนาทีกยึดถือปฏิบัติกันมาช้านาน ที่ยังคงมีปรากฏให้เห็นในปัจจุบันได้แก่

1. ประเพณีที่เกี่ยวกับการประกอบอาชีพเกษตรกรรม อาชีพหลักของชาวบ้าน คือ อาชีพเกษตรกรรม ซึ่งจะมีประเพณีที่เกี่ยวข้องที่ชาวบ้านยังยึดถือปฏิบัติกันอยู่ คือ

1.1 ประเพณีการแหกนา เป็นพิธีกรรมที่ชาวบ้านกระทำขึ้นก่อนที่จะมีการปลูกข้าว โดยมี “ก้าง” (เป็นภาษาเหนือ หมายถึงการนำไม้มาไขว้กันขึ้นให้เป็นที่ค้ำ) เพื่อวางสิ่งของเพื่อบูชาสิ่งศักดิ์สิทธิ์ ในการทำพิธีนั้นจะใช้อาหาร 4 อย่าง ประกอบด้วย อาหารหวาน อาหารคาว ดอกไม้รูปเทียน เมียง บุหรี่ หมาก ใสในกระทงทั้ง 4 แล้ววางบนก้างทั้ง 4 ด้าน เพื่อเป็น

การบอกกล่าวและเป็นการแสดงความเคารพต่อผีไร้ผีนา ตลอดจนเป็นสัญญาณบอกถึงการเริ่มต้นที่ดีของการเพาะปลูก

1.2 ประเพณีเลี้ยงผีฝ่ายห้วยนาหึก เป็นการเลี้ยงผีที่สิงสถิตอยู่ตามลำห้วยนาหึก ที่ทำหน้าที่ปกป้องดูแลรักษาหน้าห้วยเอาไว้ ให้ชาวบ้านได้มีน้ำใช้ในการเกษตรกรรมตลอดทั้งปี ชาวบ้านนิยมใช้สุนัขที่มีสีแดงหรือสีทองแทนกวางคำ เพื่อเป็นการขอบุญคืนน้ำห้วยที่ทำให้ได้ผลผลิตอุดมสมบูรณ์ การบูชาผีห้วยน้ำนั้นจะกระทำหลังจากเก็บเกี่ยวผลผลิตเสร็จสิ้นแล้ว

2. ประเพณีที่เกี่ยวข้องกับชีวิตความเป็นอยู่ และความเป็นสิริมงคลของชาวบ้านที่ยังยึดถือปฏิบัติกันอยู่ คือ

2.1 ผีเสื้อบ้าน ชาวบ้านนิยมเลี้ยงผีเสื้อบ้าน (ผีเสื้อบ้าน หมายถึง ผีที่ทำหน้าที่ในการปกป้องบ้านมิให้ได้รับความเดือดร้อนเหมือนคนที่ใส่เสื้อเพื่อป้องกันสิ่งร้ายต่างๆ ที่จะเกิดกับชีวิตนั่นเอง) ในเดือนพฤษภาคมและมกราคมของทุกปี โดยมีการเช่นไหว้ด้วยหมูและไก่ สลับกันคือ 3 ปี เลี้ยงหมู 2 ปี เลี้ยงไก่ ซึ่งในวันที่มีการเลี้ยงผีเสื้อบ้านอาจเรียกว่า “วันผีกิน” ทั้งนี้เพราะเชื่อว่าหมู่บ้านจะได้มีความอุดมสมบูรณ์ มีสัตว์ต่างๆ รับประทาน ไม่ขัดสนและเพื่อความอยู่เย็นเป็นสุขของหมู่บ้าน และเป็นที่ยิ่งทางใจของชาวบ้าน

2.2 ประเพณีผีปู่ย่า (ผีบรรพบุรุษ) การเลี้ยงผีปู่ย่ากระทำขึ้นเพื่อเป็นการแสดงความเคารพต่อบรรพบุรุษที่ได้ล่วงลับไปแล้ว ความร่มเย็นของครอบครัวและความเป็นสิริมงคล ในแต่ละบ้านจะมีบ้านต้นตระกูล คนที่เป็นเครือญาติกันในหมู่บ้านจะมาร่วมกันทำพิธีที่บ้านต้นตระกูล การเลี้ยงผีปู่ย่านี้กระทำหลังจากเลี้ยงผีเสื้อบ้านเสร็จเรียบร้อยแล้ว คือ ช่วงกลางเดือนพฤษภาคม โดยเครื่องบูชาคือ ข้าวตอก ดอกไม้ รูป เทียน น้ำ อาหารคาว หวาน

2.3 ประเพณีสืบชะตาบ้าน การสืบชะตาบ้านเรียกอีกอย่างหนึ่งว่า “เลี้ยงผีชาวบ้าน” ชาวบ้านจะกระทำการสืบชะตาบ้านเป็นครั้งคราว คือ เมื่อเกิดเหตุการณ์ดังต่อไปนี้

2.3.1 หมู่บ้านได้ทำการเลือกตั้งพ่อหลวงคนใหม่ (ผู้ใหญ่บ้าน) จะมีการสืบชะตาบ้านเพื่อความเป็นสิริมงคล ให้หมู่บ้านมีความเจริญรุ่งเรือง

2.3.2 หมู่บ้านได้เจ้าอาวาสรูปใหม่ จะมีการสืบชะตาบ้านเพื่อให้เกิดความร่มเย็นเป็นสุข

2.3.3 หมู่บ้านเกิดเหตุการณ์ร้ายแรงที่คาดไม่ถึง เช่น ชาวบ้านประสบความเจ็บป่วยเดือดร้อนไปทั่วบ้าน หรือกรณีมีคนตายติดๆ กันในบ้านเกินกว่า 3 หลังคาเรือน ในเวลาไล่เลี่ยกัน ชาวบ้านจะถือว่า “จืดบ้านจืดเมือง” และจะทำการร่วมกันทำพิธีการสืบชะตาบ้าน เพื่อขจัดสิ่งชั่วร้ายออกไป

3. ประเพณีที่เกี่ยวกับการสืบสานวัฒนธรรมล้านนา ชาวบ้านนาหึ่มมีพื้นเพเป็นคนล้านนาเป็นส่วนใหญ่จึงได้มีการสืบสานประเพณีล้านนาที่สำคัญเอาไว้คือ “เทศกาลวันสงกรานต์” หรือประเพณีปีใหม่เมือง และเทศกาล “ยี่เป็ง” หรือ วันลอยกระทง ซึ่งคล้ายกับชุมชนอื่นๆ ของภาคเหนือทั่วไป

ส่วนในด้านความเชื่อต่างๆ ที่ยังมีปรากฏให้เห็นกันอยู่ได้แก่

- ความเชื่อว่าหากผู้หญิงคนใดคลอดบุตรจะต้องอยู่เดือน เป็นระยะเวลา 30 วัน ซึ่งจะให้อยู่แต่ในห้องไม่ให้ออกไปไหน เพื่อเป็นการรักษาอนามัยมารดา โดยให้ดื่มยาสมุนไพรควบคุมอาการการกิน เช่น ไม่ให้รับประทานอาหารคาวจำพวกเนื้อวัว เนื้อควาย เพื่อป้องกันไม่ให้เกิดโรคต่างๆ ตามมา

- ความเชื่อเกี่ยวกับการกิน ถ้าหากมีแขกมาเยี่ยมเยียนที่บ้านจะไม่ให้รับประทานตะพานน้ำ และหอยขม เพราะจะทำให้เกิดเรื่องบาดหมางหรือทะเลาะเบาะแว้งกันได้

- ความเชื่อว่าหากมีแขกมาเยี่ยมเยียนห้ามกวาดบ้านตามหลังแขกเพราะจะทำให้เกิดความเบียดเบียนต่อกัน

- ความเชื่อว่าหากมีการขึ้นบ้านใหม่ ต้องขนสิ่งของทั้งหมดออกจากบ้านไม่ให้เหลือแม้แต่ชิ้นเดียว และจะมีการนิมนต์พระสงฆ์มาสวดเพื่อปิดเป่าสิ่งชั่วร้ายในบริเวณบ้านออกไป

- ความเชื่อว่าเวลานอนห้ามหันศีรษะไปทางทิศเหนือและทิศตะวันตกเพราะถือว่าเป็นทิศของคนตาย

- การผัดผี ในแต่ละบ้านจะมีหิ้งสำหรับผีเรือน เปรียบเสมือนเป็นผู้ดูแลปกป้องรักษาบ้าน หากมีแขก หรือผู้ที่มีใช้คนในครอบครัวกระทำพฤติกรรมที่ไม่เหมาะสม เช่น ปีนหน้าต่าง ประตูดู ถือว่าเป็นการผัดผี ต้องมีการขอขมา โดยมีข้าวตอก ดอกไม้ น้ำส้มป่อยและเงินจำนวน 12 บาท เป็นเครื่องขอขมา

- ผีทัก ชาวบ้านมีความเชื่อว่าหากใครเจ็บป่วยไม่สบายอาจเกิดจากการที่ไปทำกิริยาหรือประพฤติตนไม่เหมาะสมในสถานที่ต่างๆ จะต้องไปดูหมอ (ทางภาคเหนือของไทยเรียกว่า “ผีแก่ผี”) เพื่อให้รู้ว่าการที่ตนเจ็บป่วยนั้นมีสาเหตุมาจากสิ่งใด

4.2.8 สถาบันต่างๆ ทางสังคม

สถาบันครอบครัว บ้านนาหึ่มเป็นหมู่บ้านที่ถือว่าอยู่ในเขตชนบท วิถีชีวิตของคนในชุมชนจึงค่อนข้างเรียบง่าย มีลักษณะครอบครัวเดี่ยวและมีคนอาศัยอยู่ประมาณ 3-4 คน ประกอบด้วย พ่อ แม่ ลูก แต่บางบ้านมีเพียงเด็กและคนแก่ เพราะพ่อแม่เสียชีวิตแล้วหรือออกไปทำงานนอกบ้าน หัวหน้าครอบครัวส่วนใหญ่คือ พ่อบ้าน เป็นผู้ที่ทำหน้าที่หาเลี้ยงครอบครัว ปกครอง

สมาชิกในครอบครัว และมีอำนาจตัดสินใจภายในครอบครัว ส่วนแม่บ้านมีหน้าที่เลี้ยงดูบุตร ดูแลความเรียบร้อยภายในบ้าน และช่วยพ่อบ้านในการทำเกษตรกรรม นอกจากนั้นแล้วบ้านนาทีกหลายครอบครัวยังรับเด็กจากสถานสงเคราะห์เด็กเวียงพิงค์ไปดูแล ทั้งครอบครัวที่มีบุตรอยู่แล้วและครอบครัวที่ไม่มีบุตร ซึ่งจะได้รับค่าเลี้ยงดูจำนวน 2,000 บาทต่อคน บางครอบครัวนำเด็กมาดูแลมากกว่า 1 คน ขึ้นอยู่กับความสามารถในการดูแลเด็กของแต่ละครอบครัว ซึ่งสถานสงเคราะห์จะเป็นผู้พิจารณา การดูแลเด็กคล้ายกับลูกของตนเอง คือให้เรียกว่า พ่อ แม่ แต่ไม่ได้รับประทานอาหารร่วมกัน จัดแยกอีกสำรับหนึ่ง (เฉพาะบ้านที่เลี้ยงเด็กตั้งแต่ 3 คนขึ้นไป) แต่ถ้าเลี้ยงเด็กแค่ 1-2 คน จะได้รับประทานข้าวสำรับเดียวกัน

สถาบันการศึกษา บ้านนาทีกมีสถาบันการศึกษา 2 แห่งคือ ศูนย์พัฒนาเด็กเล็กตั้งอยู่ในเขตพื้นที่ของโรงเรียนประถมศึกษาบ้านนาทีก ซึ่งรับเด็กภายในหมู่บ้านอายุตั้งแต่ 2-4 ปี มาดูแล ปัจจุบันมีเด็ก 15 คน มีครูพี่เลี้ยงดูแลเด็ก 2 คน นอกจากนั้นยังมีโรงเรียนประถมศึกษาประจำหมู่บ้านทำหน้าที่รับช่วงให้การศึกษแก่เด็กต่อจากศูนย์พัฒนาเด็กเล็ก ซึ่งเริ่มจัดตั้งขึ้นเมื่อปี พ.ศ. 2477 และเปิดทำการเรียนการสอนตั้งแต่ ป.1-ป.4 โดยใช้วัดสุวรรณาวาเป็นสถานที่เรียน ซึ่งมีพระคำมา รุจิรัตน์ เป็นครูใหญ่คนแรก ปัจจุบันสถานที่และอาคารเรียนแยกออกจากบริเวณวัดชัดเจน โดยกั้นด้วยรั้วคอนกรีต และเปิดทำการเรียนการสอนตั้งแต่ระดับ อนุบาล 1-ป.6 มีนักเรียนทั้งหมด 76 คน โดยมีนายประพันธ์ วิศร เป็นอาจารย์ใหญ่

สถาบันการปกครอง บ้านนาทีกตั้งอยู่ในเขตรับผิดชอบขององค์การบริหารส่วนตำบลสะวาง อำเภอแม่ริม จังหวัดเชียงใหม่ ซึ่งมีหมู่บ้านในเขตรับผิดชอบ 5 หมู่บ้าน ในส่วนของบ้านนาทีกนั้น ผู้มีอำนาจในการตัดสินใจสูงสุดคือผู้ใหญ่บ้าน มีผู้ช่วยผู้ใหญ่บ้าน 2 คน และสมาชิกสภาองค์การบริหารส่วนตำบลอีก 2 คน ช่วยในการดูแลปกครองและพัฒนาหมู่บ้าน นอกจากนั้นยังมีการแต่งตั้งคณะกรรมการหมู่บ้านเพื่อร่วมในการพัฒนา และมีหัวหน้าคุ้มเป็นผู้ดูแลในแต่ละคุ้มอีกทอดหนึ่ง บทบาทสำคัญของผู้ใหญ่บ้านและคณะกรรมการคือ การประชุมประจำเดือน เพื่อแจ้งข้อมูลข่าวสารต่างๆ ที่ได้รับมาจากอำเภอและแหล่งต่างๆ ให้ชาวบ้านได้รับรู้ โดยใช้ศาลาวัดเป็นสถานที่ประชุม ซึ่งก่อนที่จะมีการประชุมแจ้งเรื่องต่างๆ แก่ชาวบ้าน ผู้ใหญ่บ้านและคณะกรรมการหมู่บ้านจะทำการประชุมสรุปเนื้อหาสาระก่อน

สถาบันศาสนา ชาวบ้านส่วนใหญ่นับถือศาสนาพุทธ มีเพียงส่วนน้อยที่นับถือศาสนาคริสต์ ซึ่งเป็นชาวเขาและพม่าประมาณ 48 คน วัดประจำหมู่บ้านคือวัดสุวรรณาวา ปัจจุบันมีพระประจำอยู่ 2 รูป และมีพระพุทธรูปที่เป็นพระประธานในวิหารคือ “พระสินัญญ์สาม” ซึ่งเป็นพระเก่าแก่ที่ได้ัญญะมาจากวัดร้างกลางทุ่งบริเวณลำห้วยนาทีก และเป็นที่เคารพสักการะของชาวบ้านเป็นอย่างมาก

สถาบันเศรษฐกิจ กลุ่มอาชีพที่มีบทบาทต่อเศรษฐกิจของชุมชนคือ กลุ่มเกษตรกรกรรมา ทำไร่ ทำนา และทำสวน ซึ่งมี “สหกรณ์การเกษตรพัฒนา จำกัด”เป็นผู้ดูแลผลผลิตของชาวบ้าน ในการจัดจำหน่ายผลผลิตให้กับพ่อค้าคนกลางและขายปลีก โดยเฉพาะถั่วเหลืองและข้าว การจำหน่ายผลผลิตให้กับสหกรณ์เป็นที่นิยมของชาวบ้านเป็นอย่างมาก เนื่องจากได้จำหน่ายผลผลิตในราคายุติธรรม ไม่ถูกเอารัดเอาเปรียบและไม่ถูกกดราคาจากพ่อค้าคนกลาง อีกทั้งยังเป็นแหล่งจำหน่ายสินค้าและผลิตภัณฑ์ต่างๆ ให้กับชาวบ้านในราคาถูก

นอกจากนั้น ชาวบ้านสามารถซื้อหาสินค้าอุปโภคบริโภคได้ที่ร้านค้าภายในหมู่บ้าน ซึ่งแต่ละร้านจะมีของประเภท ผัก อาหาร ไร่จำหน่าย

4.2.9 การประกอบอาชีพ

อาชีพหลักและอาชีพรอง ชาวบ้านส่วนใหญ่ร้อยละ 44.59 ประกอบอาชีพเกษตรกรกรรมา เช่นทำนา ทำไร่ และทำสวน เมื่อหมดฤดูฝนหลังเก็บเกี่ยว ชาวบ้านจะปลูกถั่วเหลืองและข้าวโพด เพื่อหมุนเวียนรักษาหน้าดิน รองลงมาร้อยละ 30.89 เป็นอาชีพรับจ้าง เช่น ก่อสร้าง เดินสายไฟฟ้า พนักงานโรงงาน และอีกประมาณร้อยละ 3.98 เป็นอาชีพค้าขาย โดยการเปิดร้านจำหน่ายของชำที่บ้านของตนเองในหมู่บ้าน (แบบสำรวจประชากรและครัวเรือน ปี พ.ศ. 2546) นอกจากนี้แล้วลักษณะทางกายภาพบริเวณรอบๆ หมู่บ้านที่เป็นป่าเขาและยังคงมีความอุดมสมบูรณ์ทั้งพืชผักและสัตว์ป่า ทำให้ชาวประกอบอาชีพหาของป่าจำหน่ายเป็นอาชีพเสริม

4.2.10 สถานะทางเศรษฐกิจ

ชาวบ้านนาหีกส่วนใหญ่มีฐานะปานกลางไปถึงยากจน มีรายได้เฉลี่ยต่อครัวเรือนต่อปี เท่ากับ 43,500 บาท รายได้ส่วนใหญ่มาจากประกอบอาชีพเกษตรกรกรรมา ซึ่งมีค่าเฉลี่ยต่อคนต่อปี เท่ากับ 32,600 บาท รองลงมาคือจากการประกอบอาชีพรับจ้าง มีค่าเฉลี่ยต่อคนต่อปี เท่ากับ 26,165 บาท (แบบสรุป จปฐ.2., 2547) นอกจากนี้การหาของป่ายังทำให้ชาวบ้านมีรายได้เสริมเนื่องจากรอบๆ บริเวณหมู่บ้านมีลักษณะเป็นป่าเขาที่มีความอุดมสมบูรณ์ ทั้งพืชผักและสัตว์ป่า พืชผักที่หาได้ เช่น ดอกก้าน หน่อไม้ เห็ดต่างๆ เป็นต้น ส่วนสัตว์จะสร้างรายได้ให้กับชาวบ้านเป็นอย่างมากหากเป็นสัตว์ป่าที่หายาก เช่น ตัวเงินตัวทอง ตะพาบน้ำ เม่น ลิ่น เก้ง เต่า และปลาตามแม่น้ำลำคลองที่ยังพอหาได้

4.2.11 พื้นที่การเกษตร

บ้านนาหีกมีพื้นที่ทำการเกษตรจำนวน 300 ไร่ คิดเป็น 25 เปอร์เซ็นต์ของพื้นที่ทั้งหมด นอกจากนี้เป็นพื้นที่ป่าเขาจำนวน 500 ไร่ ที่อยู่อาศัยจำนวน 400 ไร่ รวมทั้งหมด จำนวน

1,200 ไร่ ซึ่งมีค่าเฉลี่ยการถือครองที่ดินในการทำเกษตรกรรมของประชาชนจำนวน 4 ไร่ต่อครอบครัว ในส่วนของผลผลิตจำแนกตามชนิดพืชที่ปลูกและขนาดพื้นที่คือ

ตารางที่ 4.2 ผลผลิตการเกษตรจำแนกตามชนิดพืชที่ปลูกและขนาดพื้นที่

ชนิดพืชหลัก	พื้นที่ปลูก (ไร่)	จำนวนเกษตรกรที่ปลูก(ราย)	ผลผลิตรวม (ตัน/ไร่)
ข้าวนาปี	300	60	195
ถั่วเหลือง	210	56	58.8
ลำไย	95	15	114
ลิ้นจี่	15	10	6.75
มะม่วง	30	20	12

ที่มา : แบบสำรวจการทำเกษตรกรรมของครัวเรือนปี พ.ศ. 2546

4.2.12 ปฏิทินการเกษตร

แผนภูมิที่ 4.1 การปลูกพืชของเกษตรกรในรอบระยะเวลา 1 ปี จำแนกตามชนิดพืชที่ปลูก

กิจกรรม	ม.ค.	ก.พ.	มี.ค.	เม.ย.	พ.ค.	มิ.ย.	ก.ค.	ส.ค.	ก.ย.	ต.ค.	พ.ย.	ธ.ค.
1. ปลูกถั่วเหลือง	←	→				←						→
2. ปลูกข้าวโพด				←	→							
3. ปลูกข้าว						←						→
4. ปลูกผักสวนครัว	←											→

หมายเหตุ : ในรอบ 1 ปี เกษตรกรสามารถปลูกพืชบางชนิดได้หลายครั้งเนื่องจากมีน้ำใช้ตลอดปี

4.2.13 สาธารณูปโภคและบริการขั้นพื้นฐาน

1. ถนน ถนนลาดยางขนาด 2 เลน ที่ตัดผ่านกลางหมู่บ้านเป็นถนนสายหลักที่สำคัญในการคมนาคมของหมู่บ้าน นอกจากนั้นยังมีถนนคอนกรีตและถนนลูกรังภายในหมู่บ้าน อีกหลายสายที่ใช้สำหรับติดต่อกันภายในหมู่บ้าน

2. ไฟฟ้า บ้านนาหูกส่วนใหญ่มีไฟฟ้าใช้ทุกครัวเรือน มีส่วนน้อยที่เป็นชาวพม่า มูเซอ และไทยใหญ่ ที่อาศัยอยู่ด้านบนสุดของหมู่บ้านยังไม่มีไฟฟ้าใช้ เนื่องจากมีปัญหาด้านเอกสารสิทธิ์การครอบครองที่อยู่อาศัย ส่วนไฟฟ้าในหมู่บ้านมีทั้งสิ้น 6 ต้น ซึ่งติดตั้งในบริเวณจุดสำคัญๆ ของหมู่บ้าน

3. น้ำดื่ม น้ำใช้ ชาวบ้านส่วนใหญ่ซื้อน้ำขวดจากตลาดมาบริโภค แต่ยังมีบางครอบครัวใช้น้ำบ่อที่ขุดไว้บริเวณบ้านมาบริโภค น้ำอุปโภคมีทั้ง น้ำบ่อ น้ำบาดาล และน้ำประปาหมู่บ้าน ส่วนด้านการเกษตรใช้น้ำจากคลองชลประทาน และน้ำแม่ริม ซึ่งเป็นแม่น้ำสายหลักที่ไหลผ่านหมู่บ้าน

4. ส้วม บ้านนาหีกมีส้วมใช้ทุกหลังคาเรือน ส่วนใหญ่เป็นส้วมซึมยกระดับจากพื้น โดยใช้รวมกันเป็นทั้งห้องน้ำและห้องส้วม พื้นห้องน้ำลาดซีเมนต์ มีบางบ้านที่มีฐานะดีที่ใช้กระเบื้องในการปูพื้นห้องน้ำแต่ยังเป็นส่วนน้อย

5. การติดต่อสื่อสาร บ้านนาหีกมีหอกระจายข่าวประจำหมู่บ้าน 1 แห่ง ตั้งอยู่ที่บ้านของผู้ใหญ่บ้าน นอกจากนั้นยังมีชาวบ้าน จำนวน 30 หลังคาเรือนติดตั้งโทรศัพท์บ้านขององค์การโทรศัพท์แห่งประเทศไทยไว้ใช้ (วิระเดช เจริญดี, 2546) และมีตู้โทรศัพท์สาธารณะแบบหยอดเหรียญประจำหมู่บ้าน 2 ตู้ ส่วนโทรศัพท์มือถือไม่ทราบจำนวนที่แน่ชัดเนื่องจากการเพิ่มจำนวนเป็นรายบุคคลอยู่ตลอดเวลา

4.2.14 สุขภาพอนามัยของคนในชุมชน

สุขภาพกาย สถานะสุขภาพโดยรวมของประชาชนบ้านนาหีกจัดว่ามีสุขภาพร่างกายแข็งแรงอยู่ในเกณฑ์ดี จะเห็นได้จากข้อมูลการเจ็บป่วยจากการสัมภาษณ์เจ้าหน้าที่สถานีอนามัยประจำตำบล พบว่าประชาชนเจ็บป่วยด้วยโรคติดต่ออยู่ในอัตราที่ไม่สูง จะพบเพียงโรคอุจจาระร่วงเฉียบพลันเป็นส่วนใหญ่ และมีโรคเอดส์ เพียง 2 ราย ซึ่งถือว่าเป็นจำนวนน้อยเมื่อเทียบกับหมู่บ้านอื่นในเขตตำบลเดียวกัน นอกจากนี้โรคติดต่อแล้วยังมีโรคที่เกิดจากพฤติกรรมส่วนตัวของคนในหมู่บ้าน แต่มีจำนวนไม่มาก เช่น โรคความดันโลหิตสูง โรคเบาหวาน และมะเร็งปากมดลูกตามลำดับ ส่วนโรคผิวหนังที่เกิดจากการใช้สารเคมีป้องกันกำจัดศัตรูพืชพบเพียงประปราย

สุขภาพจิต ชาวบ้านนาหีกส่วนใหญ่มีสุขภาพจิตดีไม่มีผู้ป่วยที่มีอาการทางจิตหรือป่วยด้วยโรคจิตและประสาทแต่อย่างใด

การเข้าถึงบริการด้านรักษาพยาบาล จากข้อมูลสรุปความครอบคลุมผู้มีสิทธิประกันสุขภาพ พบว่าประชาชนบ้านนาหีกมีผู้มีสิทธิประกันสุขภาพ 99.4 % จากประชาชนทั้งสิ้น 665 คน ส่วนมากเป็นประเภทบัตรประกันสุขภาพถ้วนหน้า 30 บาท รักษาทุกโรค ซึ่งแสดงให้เห็นว่าบ้านนาหีกเป็นหมู่บ้านที่ได้รับการคุ้มครองสุขภาพตามสิทธิในการประกันสุขภาพอย่างครอบคลุม (สถานีอนามัยตำบลสะลงง, 2546)

4.2.15 กลุ่มต่างๆ ในชุมชน

กลุ่มลูกค้าธนาคารเพื่อการเกษตรและสหกรณ์ (ชกส.) ก่อตั้งขึ้นเมื่อปี 2528 เป็นการรวมกลุ่มของชาวบ้านที่ประกอบอาชีพเกษตรกรรม และมีความประสงค์จะกู้เงินจากธนาคารเพื่อการเกษตรและสหกรณ์ เพื่อใช้ในการดำรงชีวิตและการลงทุนทางด้านเกษตร การรวมกลุ่มดังกล่าวเป็นการรวมผู้ต้องการกู้ที่เป็นที่ไว้วางใจและคุ้นเคยกันเข้ากลุ่มเดียวกัน ทั้งนี้เพื่อความแน่ใจว่าจะไม่เกิดปัญหาการระงับฐานะผู้ค้ำประกัน ปัจจุบันมีสมาชิก 76 คน

กลุ่มธนาคารข้าว จัดตั้งขึ้นเมื่อปี พ.ศ. 2533 เป็นกิจกรรมหลักของมูลนิธิศึกษาพัฒนาชนบท เพื่อการพัฒนากองทุนมูลนิธิฯ อีกรูปแบบหนึ่ง โดยสมาชิกกลุ่มเกษตรพัฒนาร่วมกันจัดตั้งขึ้น เดิมมีวัตถุประสงค์เพื่อแก้ปัญหาการขาดแคลนข้าวให้แก่สมาชิก โดยเฉพาะผู้มีรายได้น้อย ไม่มีที่ดินทำกิน และเกษตรที่ประสบปัญหาหนี้สินหรือยังไม่สามารถชำระคืนได้หมด จนจำเป็นต้องขายข้าวในนาก่อนการเก็บเกี่ยว ปัจจุบันมีสมาชิก 93 คน

กลุ่มธนาคารวัว-ควาย เป็นโครงการที่เกิดขึ้นจากความคิด ประยุกต์พิธีกรรมการทำบุญให้เกิดประโยชน์ ทั้งด้านจิตใจและด้านเศรษฐกิจควบคู่กันไปของพระเดชพระคุณหลวงพ่อบุญรอดพระพรหมวราภรณ์ ประธานมูลนิธิศึกษาพัฒนาชนบท โดยการนำวัว-ควายที่ได้จากผู้ให้นำมาถวายให้หลวงพ่อบุญรอดเพื่อทำบุญสืบชะตาตนเอง (วัว-ควายที่นำมาถวายได้จากการนำเงินไปใช้ชีวิตจากการที่กำลังจะถูกฆ่า) แล้วนำมาให้เกษตรกรกลุ่มที่เป็นเป้าหมายการพัฒนาของมูลนิธิฯ เลี้ยงเพื่อผลิตออกผลเสริมรายได้ กลุ่มธนาคารวัว-ควายนี้จัดตั้งขึ้นเมื่อ ปี พ.ศ. 2544 โดยมีนายอินสร บัวตรง เป็นประธานกลุ่ม ปัจจุบันมีสมาชิก 29 ครอบครัว

กลุ่มเกษตรอินทรีย์ เกิดจากความสนใจของชาวบ้านกลุ่มหนึ่ง โดยเริ่มแรกของนายคำปิ่น พรหมฤทธิ์ พร้อมกับเจ้าหน้าที่ของมูลนิธิศึกษาพัฒนาชนบทได้ไปศึกษาดูงานเกี่ยวกับการฝึกจิตให้เข้าใจสภาวะธรรมชาติ ให้มีจิตสำนึกในการรวมกลุ่ม และได้ไปศึกษาเรียนรู้เรื่องเกษตรอินทรีย์กับผู้ใหญ่ วิบูรณ์ เข้มเฉลิม ที่จังหวัดฉะเชิงเทรา ในปี พ.ศ. 2544 และอีกหลายที่ จึงเป็นแรงบันดาลใจให้เกิดการทำเกษตรอินทรีย์โดยนำความรู้ที่ได้มาเป็นต้นแบบ โดยเริ่มจากการปลูกข้าวอินทรีย์ ถั่วเหลืองอินทรีย์ และพืชผักสวนครัวอินทรีย์ ตามลำดับ ปัจจุบันกลุ่มได้มีการขยายงานและมีความเข้มแข็งมากขึ้น จนมีการสร้างเครือข่ายขยายออกไปในเขตอำเภอแม่ริม แม่แตง และหางดง

กลุ่มสตรีสหกรณ์ เป็นกลุ่มที่เกิดขึ้นสืบเนื่องจากความเข้มแข็งของกลุ่มเกษตรอินทรีย์ที่มีการขยายตัวมากขึ้น จึงได้มีการประชุมเพื่อสร้างความเข้มแข็งให้มากขึ้นกว่าเดิม และได้มีการจัดตั้งกลุ่มสตรีสหกรณ์ขึ้นในปี พ.ศ. 2545 โดยมี นายคำปิ่น พรหมฤทธิ์ เป็นผู้ประสานงานและได้รับการสนับสนุนงบประมาณจากสำนักงานเกษตรจังหวัด และสหกรณ์เกษตรพัฒนาจำกัด โดยมี

นางคำดีบ ณะรงค์ เป็นประธานกลุ่ม เริ่มแรกมีสมาชิกจำนวน 25 คน และมีการลงหุ้นรายละ 25 บาท ซึ่งกิจกรรมที่กลุ่มเริ่มทำคือ การทำเต้าเจี้ยว การทำมะขามป้อมแช่อิ่ม และในปัจจุบันกลุ่มได้รับงบประมาณสนับสนุนจากสำนักงานเกษตรจังหวัดจำนวน 40,000 บาท และจากสหกรณ์เกษตรพัฒนา จำกัด จำนวน 10,000 บาท ในการจัดสร้างโรงเต้าเจี้ยว และได้ดำเนินกิจกรรมอย่างต่อเนื่องตลอดจนได้เพิ่มกิจกรรมต่างๆ จากที่ได้ดำเนินการไปแล้วคือ การทำซีอิ๊วขาว ก๋วยเตี๋ยว ฐูปหอม ดอกไม้จันทร์ และพิมเสน

กลุ่มกองทุนหมู่บ้าน จัดตั้งขึ้นเมื่อปี พ.ศ. 2544 โดยนโยบายของรัฐบาลให้เงินหมู่บ้านละ 1 ล้านบาท เพื่อใช้ในการสนับสนุนกิจกรรมต่างๆ ในชุมชน โดยให้ชาวบ้านจัดการบริหารเงินกันเอง โดยขึ้นอยู่กับผู้ใหญ่บ้านและกรรมการจำนวน 15 คน ปัจจุบันประธานกลุ่มคือนายบุญเลิศ สุขสบาย มีสมาชิกทั้งหมด 179 คน มีเงินหมุนเวียนในกองทุนประมาณ 1,220,000 บาท

กลุ่มฌาปนกิจสงเคราะห์ จัดตั้งขึ้นเมื่อปี พ.ศ. 2516 จากการรวมตัวกันของชาวบ้าน 5 หมู่บ้านคือ บ้านสะลงนอก สะลงใน กาดฮาว หัวฝาย และนาทีก แล้วจดทะเบียนกับกรมพัฒนาสังคมของจังหวัดเชียงใหม่ โดยมีวัตถุประสงค์เพื่อให้เกิดการออมทรัพย์และสนับสนุนเงินในการจัดงานศพเมื่อสมาชิกเสียชีวิต

กลุ่มแม่บ้าน จัดตั้งขึ้นเมื่อปี พ.ศ. 2530 เพื่อให้เกิดการรวมกลุ่มของแม่บ้านและเพื่อให้เกิดความสามัคคี ใช้พลังการรวมกลุ่มให้เกิดประโยชน์ เกิดการช่วยเหลือซึ่งกันและกัน รวมทั้งร่วมกิจกรรมต่างๆ ในชุมชน ปัจจุบันมีสมาชิก 80 คน ประธานกลุ่มคือนางศรีไฉ ช่วยบุญ

กลุ่มผู้นำท้องถิ่น มีทั้งกลุ่มผู้นำที่เป็นทางการและไม่เป็นทางการ ในส่วนผู้นำที่เป็นทางการประกอบด้วย นายวิระเดช เจริญดี ผู้ใหญ่บ้านคนปัจจุบันที่เคยดำรงตำแหน่งผู้ใหญ่บ้านมาแล้วครั้งหนึ่งเมื่อปี พ.ศ. 2539 แต่ได้ลาออกเนื่องจากภาระกิจส่วนตัว จากนั้นได้รับการเลือกตั้งให้เป็นผู้ใหญ่บ้านอีกครั้งเมื่อปี พ.ศ. 2546 และมีผู้ช่วยผู้ใหญ่บ้านอีก 2 คน คือ นายบุญมาก บัวกัน และนายอินสรณ์ บัวหนอง ซึ่งมีความรับผิดชอบสูงเอาใจใส่ในการทำงาน โครงการหรือกิจกรรมต่างๆ ในหมู่บ้านเป็นอย่างดีทั้งสองคน มีมนุษยสัมพันธ์ดีเข้ากับชาวบ้านและบุคคลทั่วไปได้ง่ายและเป็นที่น่าเชื่อถือของชาวบ้าน นอกจากนั้นยังมีนายกองค์การบริหารส่วนตำบลคือ นายดำรงค์ ทองมูล ซึ่งเป็นบุคคลที่ให้ความสนใจในกิจกรรมของชุมชน และพยายามเข้าไปมีส่วนร่วมให้การสนับสนุนในทุกกิจกรรมของหมู่บ้าน ส่วนผู้นำอย่างไม่เป็นทางการ มีหลวงพ่อกนิฐ สุวรรณโน เป็นพระภิกษุเจ้าอาวาสประจำวัดของหมู่บ้าน ซึ่งเป็นผู้ที่ชาวบ้านให้ความเคารพนับถือ มีมนุษยสัมพันธ์ดี ยิ้มแย้มแจ่มใสเป็นกันเองกับชาวบ้าน ตลอดจนเป็นผู้ที่ให้ความสนใจสนับสนุนกิจกรรมต่างๆ ในหมู่บ้านอย่างสม่ำเสมอ นอกจากนั้นยังมีนายคำปิ่น พรหมฤทธิ์ ซึ่งเป็นผู้ที่ชาวบ้านให้การยอมรับเชื่อถือเนื่องจากเคยเป็นผู้ช่วยผู้ใหญ่บ้านมาก่อน และเป็นผู้มีวิสัยทัศน์กว้างไกล มีความรอบรู้ด้าน

การประกอบพิธีกรรมและด้านการเกษตรกรรม มีความเป็นนักพัฒนาสูง กล่าวคือคิดริเริ่มสิ่งใหม่ๆ เช่นการทดลองทำแปลงเกษตรอินทรีย์ ชาวบ้านจึงมักเข้ามาขอคำปรึกษาเกี่ยวกับกิจกรรมในหมู่บ้านและบุคคลสำคัญอีกคนคือ พ่อหนานบุญธรรม ซึ่งเป็นผู้นำในการประกอบพิธีกรรมต่างๆ ในหมู่บ้าน เป็นผู้ที่มีความรอบรู้ เชี่ยวชาญในด้านประเพณี วัฒนธรรม ความเชื่อต่างๆ ของชุมชนทั้งในอดีตและปัจจุบันเป็นอย่างดี

นอกจากนั้นแล้วยังมีกลุ่มเยาวชน เพื่อทำกิจกรรมพัฒนาต่างๆ ร่วมกับชุมชน เช่น กิจกรรมวันสงกรานต์ ลอยกระทง หรือวันสำคัญต่างๆ และกลุ่มผู้สูงอายุเพื่อให้ชุมชนเห็นความสำคัญของผู้สูงอายุ ตลอดจนให้ผู้สูงอายุตระหนักถึงคุณค่าของตนเอง โดยให้ผู้สูงอายุได้พบปะแลกเปลี่ยนประสบการณ์ชีวิตและความคิดเห็น ซึ่งกันและกันเป็นประจำ

ลิขสิทธิ์มหาวิทยาลัยเชียงใหม่
Copyright © by Chiang Mai University
All rights reserved